

ՄԵՐ ԱՆԿԻՒՆԵՆ

Յունուար 6-ի
Դէպքերուն
Լումները Կը
Դառնան
Հրապարակային

Այս շաբաթ կը սկսին Յունուար 6-ի իրադարձութիւնները քննող Գոնկրետ Յառուկ Յանձնաժողովի հրապարակային լսումները, որոնք պիտի սփոռուին Ամերիկեան հեռատեսիլի կայաններէն:

Տարի մը առաջ ձեւաւորուած Յատուկ Յանձնաժողովի գլխաւոր նպատակն էր քննել 2020 թուական Յունուար 6-ին, մայրաքաղաք Ուաշինգտոնի մէջ տեղի ունեցած իրադարձութիւնները, որոնց ընթացքին նախսկին նախագահ Տանըլտ Թրամփի կողմնակիցները յարձակեցան Ծերակոյտի եւ Ներկայացուցիչներու Տան նստավայրուն՝ Գափիթոլի շենքին Վրայ, նպատակ ունենալով խանգարել ծո Պայտընի ընտրութեան հաստատումը՝ ըստ Սահմանադրութեամբ նախատեսուած յատուկ կարգի: Գափիթոլի ոստիկանութեան եւ ցուցարարներուն միջեւ տեղի ունեցած բախումներուն ընթացքին ու անոնց հետեւանքով զիհուեցան եօք հոգիներ, ձերբակալուեցան շուրջ 800 կասկածեալներ, որոնցմէ շատեր այժմ կը գտնուին բանտերու մէջ: Այս իրադարձութիւններուն գլխաւոր զոհը եղաւ Ամերիկեան ժողովրդավարութիւնը, որ ենթարկուեցաւ իր պատմութեան մէծագոյն փորձութեան: Այս դէպքերը արդիւնք էին Տանըլտ Թրամփի կողմէ նախագահական ընտրութիւններուն արդիւնքներու մերժումին, հակառակ որ, երկրի բոլոր դատարանները՝ մինչեւ Գերագոյն Դատարանը մէրժեցին նախսկին նախագահի բոլոր առարկութիւնները:

Ներկայացուցիչներու Տան դեմոկրատ մէծանասնութեան նախաճեռնութեամբ կազմուած քննիչ Յանձնաժողովի պարտականութիւնն է քննել ու բացայացնել Յունուար 6-ի դէպքերուն ծալքերը ու անոնց իինան Վրայ ընդունիլ նոր օրենքները՝ ապագային նման երեւոյթներ կանխելու համար: Յանձնաժողովը նաեւ կրնայ իր եզրակացութիւնները փոխանցել Արդարադատութեան Բաժանմունքին՝ կատարուածի հրահրիչները եւ առաջին հերթին նախսկին նախագահը պատասխանատուութեան կանչելու համար:

Յանրապետական ղեկավարները մէրժեցին նաև կազմել Յատուկ Յանձնաժողովին, թէեւ երկու պահպանողական թէեւ Յանրապետական Գոնկրետսականներ

ԵԱՅԿ-ի Կողմէ Ընդգծուած Է ԼՂ Հակամարտութիւնը Յամանախագահութեան Զեւաչափին Մէջ Կարգաւորելու Անհրաժեշտութիւնը. Արարատ Միրզոյեան

Սթոքուլմի մէջ նախսորդ տարի ԵԱՀԿ ամէնսամեան նախսարարական խորհրդաժողովի ընթացքին ԵԱՀԿ մասնակից պետութիւններու մէծամասնութեան, ինչպէս նաեւ շարք մը միջազգային կազմակերպութիւններու բարձրաստիճան ներկայացուցիչներուն կողմէ յատակ ընդգծուած է ԼՂ Հակամարտութիւնը ԵԱՀԿ Մինսքի խումբի համանախագահութեան ձեւաչափով բանակցութիւններու միջոցով կարգաւորելու անհրաժեշտութիւնը, Ազգային ժողովին մէջ այս մասին յայտնեց ՀՀ արտաքին գործերու նախարար Արարատ Միրզոյեանը:

Նախարարի խօսքով՝ ՀՀ արտաքին քաղաքականութեան կարեւորագոյն գերակայցութիւնը շարունակած են մնալ Հայաստանի եւ Արցախի անվտանգութեան ապահովումը, լՂ Հակամարտութեան քաղաքական կարգաւորումը՝ ԵԱՀԿ Մինսքի խումբի համանախագահութեան ծիրին մէջ եւ անոր մանտաթիւններոյի:

2021-ի Սեպտեմբերին Նիւ

ՀՀ արտաքին գործերու նախարար Արարատ Միրզոյեան

Եորքի, ապա Նոյեմբերին Փարիզի մէջ տեղի ունեցած է Հայաստանի եւ Արտաքիցմանի արտաքին գործերու նախարարները միմանց հանդիպած են նաեւ Հոկտեմբերին Մինսքի մէջ՝ Ռուսիոյ արտաքին գործերու նախարար Մերկէ Լաւրովի միջնոր-

Ժար.ը էջ 5

Ընդիմութեան Հրահրած Զանգուածային Անկարգութիւններուն Առթիւ Յարուցուած Եւ Քրէական Գործեր

Երեւանի մէջ բախումներ՝ ընդիմադիրի ցուցարարներու եւ ոստիկաններուն միջեւ

Երեւանի Դեմիրճեան-Պոռշեան փողոցներու խաչմերուկին Վրայ Յունուի Յինքներու արդիուրդու ապագային նման երեւոյթներ կանխելու համար: Յանձնաժողովը նոր օրենքներու մէծագոյն փորձութեան մէջ նոյն օրը յարուցուած քրէական գործի շրջանակներուն մէջ իրականացուած են քննչական ու դատավարական անհրաժեշտ գործողութիւններ:

Ոստիկանութենէն կը տեղեկացնեն թէ, արդիւնքով պարզուած է, որ Հաւաքի պահին, «Դիմադրութիւն» շարժման ղեկավարներուն կազմակերպմաքը եւ ուղղողմաքը, մասնակիցները փորձած են ճեղքել Պուշկանական շղթան՝ վասանգելով հասարակական անվտանգութիւնը:

Պանուող ոստիկանական շղթան՝ Այնուհետեւ, Հաւաքի մասնակիցները, չենթարկուելով հասարակական կարգի պահպանութիւն իրականացնող ոստիկաններու օրինական պահանջներուն, սկսած են զանգուածային անկարգութիւններ:

Մասնաւորապէս, քարերով, մետաղեալ ձողերով, շիշերով, ինչպէս նաեւ այլ առարկաներով հարուածներ հասցուցած են ոստիկանութեան ծառայուղներուն՝ բռնութիւն գործադրելով անոնց նկատմամբ: Այդ կերպ փորձած են ճեղքել ոստիկանական շղթան՝ վասանգելով հասարակական անվտանգութիւնը:

ԱՄ Մտահոգութիւն Կը Յայտնէ Արտաքիցմանի Հսկողութեան Տակ Գտնուող Յայկական Մշակութային Ժառանգութեան Ապագային Նկատմամբ

ԱՄՆ Պետական Քարտուղարութիւնը Յունիս 2-ին Հրապարակած է «Միջազգային կրօնական ազատութեան 2021-ի գեկոյցը»:

Գեկոյցի «Արտաքիցման» բաժնին մէջ ԱՄՆ Պետական Քարտուղարութիւնը կը լիշատակի Եւրոպայի Խորհրդարանական Վեհաժողովի «Լեռնացին Ղարաբաղի հակամարտութեան մարդաբական հետեւանքներուն» վերաբերեալ բանաձեւին մէջ կառուցիչներու արտայատուած մտահոգութիւնը՝ կապուած Արտաքիցմանի վերաբական հետեւանքներուն անդաշտարական գործողութիւնները:

Lntntr

Կառավարութիւնը Փոփոխութիւններ Կը Նախատեսէ Բանակէն Ներս

A photograph showing two men in military uniforms. The man in the foreground is wearing a green zip-up vest over a camouflage shirt, looking intently at a large, tan-colored device with various knobs and a lens, which appears to be a searchlight or a similar piece of military equipment. He is wearing a dark beret. Behind him, another man in a camouflage uniform and beret is also looking towards the device. They are outdoors, with a chain-link fence and some foliage visible in the background.

«Մենք ունենալու ենք նոր
մտել, որպէս գլխաւոր շտաբի պե-
տը լինելու է պաշտպանութեան
նախարարի առաջին տեղակալը:
Զինուած ուժերը զբաղուելու են
միայն երկրի պաշտպանութեամբ,
մարտական պատրաստութեամբ: Այ-
սինքն՝ այն գործով, ինչով պիտի
զբաղուի», ըսած է Պապիկեանը:

Հայաստանի Սահմանադրութեամբ Զինուած Ուժերու զինուուրական ամենաբարձր պաշտօնեան գլխաւոր շտաբի պետն է, արդեօք առաջարկուող փոփոխութիւնը կարո՞ղ է հակասութիւն առաջացնել Սահմանադրութեան հետ։ Այս հարցումին՝ Արդարադատութեան Նախարարութենէն պատասխանեցին, որ որեւէ հակասութիւն չեն տեսներ։

Սինչ այդ, ըստ Պապիկեանի,
Նախաձեռնած են օրէնսդրական փո-
փոխութիւն, որ յառաջիկացին պի-
տի ուղարկուի Ազգացին ժողով։

Հարցին, թէ արդեօք սպա-
սուղ այս փոփոխութի՞ւնն է պատ-
ճառը, որ Հայաստանը մինչեւ օրս
չունի գլխաւոր շտաբի պետ, պաշտ-
պանութեան նախարարը պատաս-
խանած էզ «Պատճառը դա չէր,
պատճառը նաեւ ճիշդ որոշում
կայցնելն է ի հարկէ, բայց նաեւ
այսօրուայ շտաբի պետի պաշտօ-
նակատարն ամբողջութեամբ իրա-
կանացնում է շտաբի պետի լինազօ-
րութիւնները, ես ուզում եմ հաս-
կանալ՝ խնդիրն ինչի՞ մէջ է»:

Նախարարության կողմէն պատճենաբառը հաջող է առաջարկվում այս պահին:

Սահմանային Ցանկացած Լարում Բացասաբար է Ազդում Բանակցութիւնների Վրայ. Գոհազորեան

«Սահմանային ցանկացած լարում բացասաբար է ազդում բանակցութիւնների վըրայ», յայտնեց Անվտանգութեան Խորհուրդի քարտուղար Արմէն Գրիգորեանը՝ խօսելով հայ-ատրպէցանական սահմանին վերջին միջադպէպին մասին, եթե Սիւնիքի մէջ սպաննուեցաւ շարքային զինուոր Դաւիթ Վարդանէանու»:

«Բնականաբար, ցանկացած
լրում սահմանին բացասական է
ազդում բոլոր գործընթացների
վրայ, եւ դա նաև պատճառ է եղել,
որ մենք դեռեւս սահմանագատման
եւ սահմանագծման գործընթացնե-
րը սկսելուց առաջ առաջարկում
էինք, որ հայելային տարբերակով
գորքերը ետ քաշուեն, որպէսզի
սահմանին կայունութիւն լինի: Ի
դէպ, սահմանային անվտանգու-
թիւնը շարունակում է մնալ օրա-
կարգում, մենք կր քննարկենք եւ

**ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹԵԱՆ ԽՈՐԻՈՒՐԴԻ
ԲԱՐԱԿԱՐԱՅ ԱԼՄԵԾ ԳՐԻՎՈՒԵԱՆ**

յոյս ունենք լուծումներ կը գտնենք
որպէսզի սահմանին լարումներ չլի
նեն», բայց Գրիգորեանը:

Փաշինեան Ու ՀԱՊԿ Պատուիրակներու Ղեկավարները Միտքեր Փոխանակած Են ՀԴ Հակամարտութեան Լուծման Շուրջ

Վարչապետ Նիկոլ Փաշինեան կը հիւրընկալէ ՀԱՊԿ
խորհրդարանական վեհաժողովի նիստին մասնակիցները

Վարչապետ Նիկոլ Փաշինեան
Հիւրընկալեց Հաւաքական Անվ
տանգութեան Պայմանագրի Կազ
մակերպութեան (ՀԱՊԿ) խորհր
դարանական վեհաժողովի խոր
հուրդի նիստին մասնակիցները
ՀԱՊԿ խորհրդարանական վեհաժո
ղովի նախագահ, Ռուսիոյ Դաշնու
թեան Դաշնային ժողովի Պետա
կան Տումայի նախագահ Վեաչես
լաւ Վոլոտինի գլխաւորութեամբ
Հանդիպման մասնակցած են նաեւ
ՀՀ Ազգային ժողովի նախագահ
Ալեք Սիմոնեանը եւ ՀԱՊԿ գլխաւոր
քարտուղար Մթանիսլաւ Զասը:

Ողջունելով հանդիպման մաս
նակիցները՝ վարչապետը նշած է
որ այս տարի կը նշուի ՀԱՊ
ստեղծման 30-ամեակը, ինչ որ կա
րեւոր իրադարձութիւն է:

«Բազմիցս ենք նշել, որ սա
լաւ հնարաւորութիւն է ի մի
բերելու արդիւնքները, վերլուծե-
լու մեր ձեռքերումները, բացթո-
ղումները, քայլերը, թէ ինչով ե-
ինչպէս կարող ենք աւելի արդիւ-
նալէտ դարձնել մեր կազմակեր

պութիւնը: Այս ծիրին մէջ, Խարկէ, Խորհրդարանական վեհաժողովի Խորհուրդի գերը հարաւոր չէ գերազանցահատել, քանի որ ՀԱՊԿ-ը փաստացի այն քաղաքական հարթակն է, որտեղ բոլոր այս հարցերը պէտք է քննարկուեն:

զալուս սև լողիրիկանա
կան ձեւաչափը ստեղծում է դրս
համար առաւել լայն հնարքաւորու
թիւններ։ Վերջին անգամ մենք այ

ԸՆԴՀԱՄՈւթեան Յրահրած Զանգուածային

Ծարունակուած էջ 1-էջ

Զանգուածային անկարգութեան մասնակիցներուն գործողութիւնները կասեցուած եւ խափանուած են: Այդ ընթացքին ոստիկանութեան չորս տասնեակէ աւելծառայողներ ստացած են մարմնական վնասուածքներ:

Տուժածներուն մէկ մասը բուժում կը ստանան: Դէպքին վայրէ

զննութեամք յայտնաբերուած են
բազմաթիւ քարեր, մետաղեայ եւ
փայտեայ ձողեր, ասպակեայ եւ փլաս-
թիքէ շիշեր, ոստիկանական հա-
մազգեստի պատռուած կտորներ,
պոկուած ուսագիրներ եւ այլ իրեղ
ու առավեանէք:

ու առարկաներ:

Յարուցուած քրէական գործի
ծիրին մէջ, Յունիս 4-ի ժամը 16-
ի դրութեամբ, 13 անձ ձերբակալ-
ուած է:

ԶԵՐ ԾԱՆՈւցումները Վատահեցէք
«Մասիս» Շաբաթաթերթին
Massis2@earthlink.net (626) 797-7680

Massise@earthlink.net (316) 777-7655

Մոնթեվիտէոյի Մէջ Ցուցադրուեցաւ Ցեղասպանութեան Եւ Արցախի Մասին Ուրուկուէյցի Բեմադրիչին Ֆիլմը

Ուրուկուէյցի բեմադրիչ ֆետերիք Լեմոսի «Մէնք ենք մեր սարերը» փաստավաւերագրական ֆիլմի ներկայացումը տեղի ունեցաւ Ազգային հանդիսասրահի գլխաւոր դահլիճին մէջ՝ մէծաթիւ հանդիսատեսի ներկայութեամբ:

Ֆիլմը նուիրուած է Հայոց Ցեղասպանութեան՝ Հարաւային Ամերիկայի մէջ ունեցած հետեւանքներուն եւ Արցախի հակամարտութեան։ Նկարահանումներ իրականացուած են գրեթէ բոլոր ցամաքանակուն մէջ, այդ շարքին՝ Արցախի առաջնագիծի հայկական կողմին մէջ։

Հանդիսութեան ընթացքին,

որուն ներկայ էին Ուրուկուէյցի կառավարութեան եւ խորհրդարանի անդամներ, Արցախի նախագահի խորհրդական Ազատուհի Սիմոնեան ֆիլմի հեղինակին յանձնած է Արցախի պետական նախարարին յուշամետալը՝ զնահատելով կատարուած աշխատանքը։

Կայ տեղեկութիւն, որ Ատրպէցմանի դեսպանատունը խորհրած է Ուրուկուէյցի իշխանութիւններէն մերժել ֆիլմի ներկայացումը պետական նշուած սրահին մէջ, սակայն պատասխան ստացուած է, որ ձեռնարկը իրականացուած է՝ յարգելով մասնաւոր իրաւունքի կանոնները։

Հայաստանի Առաջին Արբանեակը Կապ Հաստատած է Երկրին Հետ

Սպանական SATLANTIS ընկերութիւնը յայտարարութիւն տարածած է առաջին հայկական արքանեակը՝ «Ուրտանեթա»-ն Տիեզերքուղարկելու վերաբերեալ՝ նշելով, որ իրենք հպարտ են համապործակցելու Հայաստանի հետ։

Ընկերութեան տնօրին Ժան-Ժագ Տորէնը մասնաւորապէս նշած է։ «Հպարտ ենք տեղափոխել «Armsat-1» անունով յայտնի մեր «Ուրտանեթա» արքանեակ, որ առաջին հայկական ուղամավարական արքանեակն է։ Մէնք կ'աջակցինք կառավարութեան որոշումներուն՝ ստեղծելով աշխատանիւններ, տաղանդներ ու արտադրանք»։

ԱՄՆ Քանաւերալ հրուանդան արքանեակի յաջող արձակումն էնտու ՏԱԼԱՆՏԻՍ-ը յայտարարած է հայկական պետական «Կէռքոսմոս» ընկերութեան հետ համաձայնագիր կնքելու մասին, որով ընկերութեան կը արամադրուի երկրի դիտարկման լիարժէք համակարգ։

«Ուրտանեթա»-ն, որ ստա-

ցած է աշխատանքային «ARMSAT-1» անուանումը, ունի 2մ օվիթիքայի տրոյլասուութիւնը։ SATLANTIS-էն նշած են, որ հայկական կողմին հետ ունեցած համաձայնագիրը դրականորէն պիտի ազդէ հայաստանեան էքոհամակարգին վրայ՝ աւելցնելով ոլորտային մասնագիտներու եւ ճարտարապետներու թիւը։

Կը նշուի, որ յաջող մեկնարկն յետոյ առաջին հայկական արքանեակը լաւ վիճակի մէջ է ու պատրաստ է յառաջիկայ 4 տարիներու ընթացքին կատարելու իր աշխատանքը։ 26 Մայիսին «ARMSAT-1»-ը առաջին կապը հաստատած է Երկրին հետ, արքանեակին բոլոր ենթահամակարգերը անխափան վիճակի մէջ են։

Արքանեակի առաքելութեան մանրամասնութիւններն ու առաջին արդիւնքները պիտի ներկայացուին երեւանի մէջ՝ Սեպտեմբերին տեղի ունեցող «Սթարմուս» փառատօնի ծիրին մէջ։

Դամագաղութային Ընդունելութիւն Ի Պատիւ Ռաֆայէլ Պետրոս 21-րդ Կաթողիկոս-Պատրիարքին

Պատմական լիշտակելի երեկոյ մըն էր որ տեղի ունեցաւ անցեալ Շաբաթ Յունիսի 4ին, 2022 Հոս Անձելոսի իրանահայ Միութեան հանդիսարահին մէջ։ Համագութեային սոյն միջոցաւումը կը նպատակադրէ ճաշկերոյթով մը պատուել հովուապետական անդրանիկ այցելութեամբ քաղաքս գտնուող Ամենապատիւ եւ Գերեզանիկ Տէր Ռաֆայէլ Պետրոս 21-րդ Պատրիարք Կաթողիկոսը կիմկիոյ հայոց։

Բազմահարիւր հրաւիրեալ-ներու մէջ ուշագրաւ էր ներկայութիւնը Հարաւային Գալիֆորնիոյ հայ համայնքի տարբեր յարանուանութեանց առաջնորդներն ու քաղաքական եւ այլ կազմակերպութիւններու գեկավարները, ինչպէս նաև լոս Անձելոսի, Պըրպէնքի եւ Կլենտէլի քաղաքապետութեանց ու սենաթի ներկայացույցներ եւ այլ հայ եւ օտար եկեղեցականներ։

Հրաւիրեալ բաժնուեցան գեղատիպ գրքոյներ, որոնց մէջ կը պատկերազարդուէին Գերեզանիկ Տիեզրջ կեանքի տարբեր հանգրուաններն ու իր նախաձեռնութեամբ կառուցուած կլենտէլի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ աթոռանիստան եկեղեցցւոց շինութեան հանգրուանութիւններ եւ այլ հայ եւ օտար եկեղեցականներ։

Օրուան հանդիսավարուհիներ՝ Ալեքսանտրա Անանեանի եւ Սիլվա Սեմերձեանի ողջոնի եւ բարի գալուստի ջերմ խօսքերէն ետք, ներկաները յուտրնկայս ունկնդեցին ազգային քայլերգները, կատարողութեամբ շնորհալի երգչուուչի Սիրոջ կողմէ։

Ամենապատիւ եւ Գերեզանիկ Հոգեւոր Տիեզրջ սեղաններու օրհնութեան աղօթքէն ետք սկսաւ ճաշի սպասարկութիւնը, Կրեկ Զօշարեանի եւ իր նուագախումը իր ստեղծած խանդակառ միջուրութիւններ։

Իրաւաբան Արսէն Դանիէլեան, իր սրտի խօսքին մէջ ներկայացուց Տէր Ռաֆայէլ Պետրոս իւլ Կաթողիկոս կեանքի բոլոր հանգըն նաև կեկեղեցաշնչն ու ազգօուտ գործերու բարեյաջող իրագործումները իր պաշտօնավարած բոլոր շրջաններուն մէջ։

Ներկաները մէծ հետաքրք-

պատճառները։ Այնուամենայնիւ, Սթոքհոլմում ԵԱՀԿ ամէնապատիւ Ներկայացական խորհրդաժողովի ընթացքում ԵԱՀԿ մասնակից պետութիւնների միջոցով կարգաւորելու անհրաժեշտութիւնների բազմակերպութիւնների բարձրաստիճան ներկայացուցիչ։

Ների կողմէց յստակ ընդգծուել է ԼՂ հակամարտութիւնը ԵԱՀԿ Մինսք հմբէի համանախագահութեան ձեւաչափութիւնների միջոցով կարգաւորելու անհրաժեշտութիւնը, ընդգծեց ՀՀ արտաքին գործերու նախարարը։

Volume 42, No. 22

Saturday, JUNE 11, 2022

Parliament Speaker Blasts Azerbaijan's Ongoing Aggressive Policy Towards Armenia and Republic of Artsakh

YEREVAN (Armradio) — Azerbaijan continues to pursue an aggressive policy towards Armenia and Republic of Artsakh, Speaker of the Armenian National Assembly Alen Simonyan said at the sitting of the sitting of the CSTO Parliamentary Assembly in Yerevan.

"The intrusion of Azerbaijani units into the area of responsibility of Russian peacekeepers in Nagorno Karabakh is a matter of concern. We hope that representatives of the Russian peacekeeping corps, which play a key role in ensuring the security of the Armenian

population of Nagorno Karabakh, will restore the status quo established by the November 9, 2020 trilateral statement," the Speaker said.

He emphasized that the Republic of Armenia is committed to fulfilling all the agreements reached on November 9, 2020 and the subsequent trilateral statements of the Heads of State.

In the context of humanitarian issues created by the 44-day war, Alen Simonyan priorities the unconditional and immediate release of Armenian

Continued on page 4

Tehran Opposes Any Change in the Geopolitics of the Region

YEREVAN — Iranian President Ebrahim Raisi said Tehran remains opposed to any change in the geopolitics of the region when he discussed Armenian-Azerbaijani peace talks with Prime Minister Nikol Pashinyan by phone late on Wednesday.

According to an Armenian government statement, Pashinyan briefed Raisi on his May 22 meeting with Azerbaijani President Ilham Aliyev hosted by the European Union's top official, Charles Michel.

"The interlocutors exchanged views on the opening of regional communications, the start of delimitation of the state border between Armenia and Azerbaijan, the settlement of the Nagorno-Karabakh conflict, and prospects for the normalization of relations between Armenia and Azerbaijan," read the statement.

Raisi was quoted by his office as welcoming "progress" made during the Brussels summit. He expressed hope that Yerevan and Baku will sort out "the remaining issues" through mutual respect of each other's "sovereignty and territorial integrity."

"Preserving the geopolitics of the region, including international borders, and respecting the national sovereignty of countries is emphasized by the Is-

lamic Republic of Iran," he said, according to the office.

The two leaders also discussed Armenian-Iranian relations during their latest phone conversation initiated by Pashinyan. The Armenian readout of the call said they specifically touched upon the implementation of joint energy and transport projects.

"This cooperation will strengthen peace, stability and economic and trade prosperity in the region," Raisi was reported to say.

The Iranian president was also quoted by his office as warning against Israel's "influence in the region." Regional countries should exercise "caution" in their dealings with the Jewish state, he said.

Toivo Klaar:

Settlement Impossible Without Taking Into Account the Views of Karabakh Armenians

YEREVAN — It is impossible to reach a settlement without taking into account the opinion of the Armenians of Karabakh, EU Special Representative for the South Caucasus and the Crisis in Georgia Toivo Klaar said in an interview with RFE/RL's Armenian Service.

"I think, after all, the Armenians of Karabakh are, of course, a party that must participate in the solution, no matter in what format. And it is very clear that the people of Karabakh have a fundamental interest in achieving a comprehensive settlement. I personally do not see how we can reach such a settlement without taking into account the opinion and point of view of those people," the diplomat said.

"I think, in the end, the issue is that this should be a comprehensive settlement. And we all know how the conflict started, it must be finally closed. President Michel did not mention much in his statement. This was

not a statement that covered all the issues that need to be addressed. But the fact is that we have always stressed that a comprehensive settlement of the conflict is necessary, we are working in that direction."

In Yerevan, Toivo Klaar met with Prime Minister Nikol Pashinyan, Foreign Minister Ararat Mirzoyan, Secretary of the Security Council Armen Grigoryan, and Vice president of the National Assembly Ruben Rubinyan. The high-ranking European official is also scheduled to visit Baku in the near future.

The Prime Minister praised the Armenia-EU partnership, highly appreciating the efforts of the EU and European Council President Charles Michel for regional stability. In the context of regional peace and the peaceful settlement of the Nagorno Karabakh conflict, Nikol Pashinyan stressed the importance of the activities of the OSCE Minsk Group Co-chairs.

50 Injured as Opposition Protesters Turn Violent in Yerevan

YEREVAN — Police fired stun grenades and made many arrests late on Friday as opposition protesters turned violent as they turned to storm Prime Minister's official residence.

The violence has left dozens of people injured, majority of them police officers. At least 42 protesters and police officers received medical aid in hospitals, according to the Armenian Ministry of Health.

Security forces used stun grenades as some angry protesters tried to break through the police cordon. Scores of protesters were arrested as a result.

The clashes broke out as thousands of protesters marched through the city center after the country's main opposition forces failed to push through the Armenian parliament a resolution rejecting any peace accord that would restore Azerbaijan's control over Nagorno-Karabakh.

Lawmakers representing the ruling Civil Contract party boycotted an emergency parliament session on the

resolution and thus prevented the National Assembly from making a quorum. They again accused the opposition of exploiting the Karabakh conflict for political purposes.

Senior police officers at the scene defended the use of force. They said that some protesters threw stones at policemen.

"On June 3, as a result of the calls made by the organizers of the disobedience action at the intersection of Demirchyan and Paronyan streets in Yerevan, the protesters showed illegal behavior.

In particular, they did not obey the lawful demands of the police officers who maintained public order, they used violence against them, just as they threw bottles, stones and metal objects at the police officers.

34 police officers and 16 civilians were taken to various medical institutions with injuries. 11 people were detained. Initiated a criminal case. A preliminary investigation is underway".

Armenian, Saudi FMs Discuss Prospects of Expanding Cooperation in Trade and Economy

Foreign Minister of Armenia Ararat Mirzoyan held a phone conversation with Minister of State for Foreign Affairs of the Kingdom of Saudi Arabia Adel bin Ahmed Al-Jubeir.

The sides discussed the prospects of establishing bilateral and multilateral agenda of cooperation and development of relations between Armenia and Saudi Arabia.

During the phone conversation, the importance of promoting trade and economic ties between the two countries and implementing investment programs was highlighted.

Minister Mirzoyan informed his

interlocutor that Armenia supports Saudi Arabia's application to hold "World Expo 2030" in Riyadh.

Armenia and Saudi Arabia have no official diplomatic relations, however, relationship between the two countries have seen some warming. On October 26, 2021, Armenian ex-President Armen Sarkissian arrived in Riyadh, Saudi Arabia on a visit described as historic.

Sarkissian participated in the Future Investment Initiative forum, where he was seen sitting next to Crown Prince Mohammed bin Salman.

Syria's New Ambassador Hands Copies of Her Credentials to Armenian Foreign Minister

YEREVAN — The newly appointed Ambassador of the Syrian Arab Republic to the Republic of Armenia Nora Arisian handed the copies of her credentials to Armenian Minister of Foreign Affairs Ararat Mirzoyan.

Minister Mirzoyan congratulated Nora Arisian and expressed confidence that her diplomatic activity will serve the continuous development of the Armenian-Syrian relations and the expansion of mutually beneficial cooperation.

The interlocutors hailed the traditional, friendly ties between the two peoples based on mutual sympathy and trust. In this regard, the role of the Syrian-Armenian community was emphasized.

Noting that this year marks the 30th anniversary of establishment of diplomatic relations between Armenia and Syria, the parties touched upon the prospects of strengthening the Armenian-Syrian cooperation in bilateral and multilateral dimensions.

Armenia's Industrial Output in 4 Months Up 2.6 Percent

YEREVAN (Arka)—Armenia's industrial output in the first 4 months of 2022 grew by 2.6% from the same time span of 2021 to about 754.7 billion drams (in current prices), the National Statistical Committee (NSC) said today.

It said the industrial output in April 2022 was worth 203.8 billion drams, up 1.2% from April 2021 and 11.7% from March 2022.

The mining sector's output amounted to 197.6 billion drams, down 12.3% from the same period of time in

Nobel Laureate Ardem Patapoutian to Participate in Science and Business Days in Armenia

YEREVAN (Armradio) -- The Armenian Ministry of Economy will hold Science and Business Days event on June 13-17, 2022 with a view to identifying the opportunities for the development of cooperation between science and entrepreneurship in Armenia and commercialization of science.

Among the speakers of the event are world-famous Armenian scientists Ardem Patapoutian, Ruben Yenikolopov, Georgi Derlugyan, Garik Israelyan, David Bagdasaryan, Toni Safoyan and others.

Minister of Economy Vahan Kerobyan is the initiator of the event.

"Contacts with such people will be a serious impetus for businessmen,

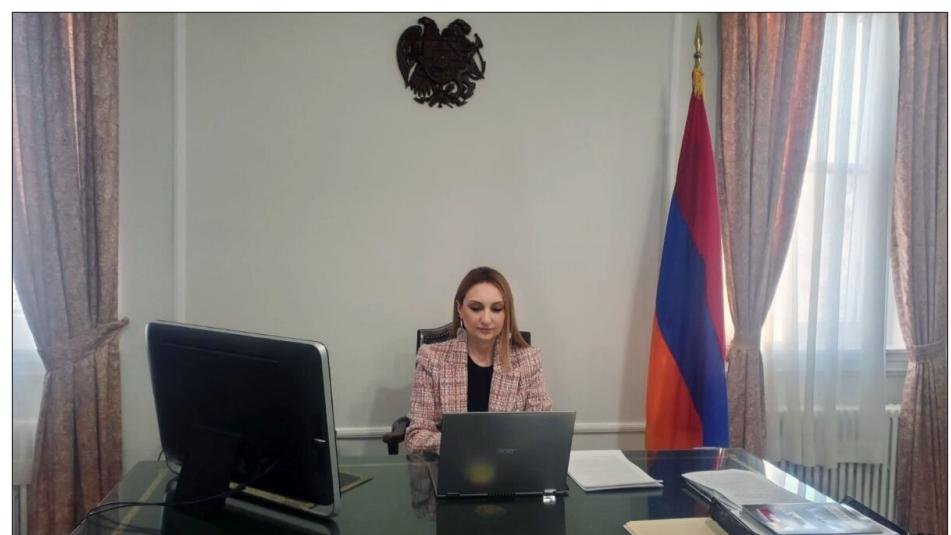
scientists and young professionals both in terms of acquiring practical knowledge and ensuring cooperation in the future," says Vahan Kerobyan.

The event will feature a scientific conference, meetings with the business community, exchange of experience, speeches in educational-scientific institutions of Armenia with the participation of students, researchers and staff.

The replica of the Nobel Prize will be presented to the History Museum of Armenia.

The 2021 Nobel Prize in physiology and medicine was awarded to David Julius and Ardem Patapoutian for their discoveries of receptors for temperature and touch.

Armenian Ambassador Lilit Makunts Draws US Lawmakers' Attention to Azerbaijan's Ceasefire Violations

WASHINGTON, DC -- Lilit Makunts, Armenia's Ambassador to the United States, had a remote meeting with Co-Chairs of the Congressional Caucus on Armenian issues, Reps. Frank Pallone and Jackie Speier.

Ambassador Makunts presented the position of the Republic of Armenia on the establishment of regional peace and stability, as well as drew the attention to Azerbaijan's attempts of

violation the ceasefire regime and destructive belligerent statements.

In this context, Ambassador Makunts stressed the importance of the OSCE Minsk Group efforts to support the advancement of the peace agenda.

Ambassador Makunts referred to the results of the Armenian Foreign Minister's visit to Washington within the framework of the session of Armenia-US strategic dialogue.

2021. The output of the processing industry increased by 10.1% to 428 billion drams.

Electricity, gas, steam and purified air supplies totaled 121.2 billion drams, up 1.6% from a year ago and water supply, sewerage and waste management totaled 7.9 billion drams,

up 6.8%. (\$1 – 437.62 drams).

During the same quarter, Armenia's processing industry's output upped by 10.1% from the same time span of 2021 to 428 billion drams, according to NSC.

Continued on page 4

US State Department Documents Destruction of Armenian Religious Heritage by Azerbaijan in a New Report

WASHINGTON, DC — In the 2021 Report on International Religious Freedom the US Department of State documents Azerbaijan's ongoing destruction of Armenian monuments and refers to the attempts to "Albanize" the Armenian heritage in territories under its control.

The report quotes a bishop of the Armenian Apostolic Church as saying that, since May, the government refused access of Armenian pilgrims to a monastery in the territory, which has been under Azerbaijani control after the 2020 war.

The report reminds that in a resolution adopted on September 27, 2021, the Parliamentary Assembly of the Council of Europe (PACE) condemned the damage "deliberately caused to cultural heritage during the 6-week war, and the deliberate shelling of the Holy Savior (Ghazanchetsots) Cathedral in Shushi, and "the destruction or damage of other churches and

cemeteries during and after the conflict."

The resolution also stated PACE remained "concerned, in the light of past destruction, about the future of the many Armenian churches, monasteries, including the Dadivank monastery, and cross-stones and other forms of cultural heritage which have returned under Azerbaijani control." The resolution expressed "concern about a developing narrative in Azerbaijan promoting a 'Caucasian Albanian' heritage to replace what is seen as an 'Armenian' cultural heritage."

"There were numerous reports during the year of vandalism and destruction of Armenian cultural and religious sites, as well as deliberate actions by the government to sever and distort the connection of religious sites to their Armenian heritage. Government actions and rhetoric stating churches were "Caucasian Albanian" prompted international observers, Ar-

menian officials, civil society representatives, and the Armenian Apostolic Church to express grave concerns about the preservation of Armenian ties to historical and religious sites now under Azerbaijani control," the State Department report reads.

For example, it notes, on May 4, the Ministry of Foreign Affairs stated the Azerbaijani-funded reconstruction of the Holy Savior Cathedral in Shushi was "in accordance with the original architectural style in order to restore the historical image" of the city and attributed renovations of the site to reflect "Caucasian Albanian" heritage. Armenian officials said such statements attempted to conceal the church's Armenian roots and structure, including the original spire. In a letter to UNESCO, Armenia's acting Minister of Education, Science, Culture and Sports Vahram Dumanyan accused Azerbaijan of actively implementing "a policy of falsification of historical facts" by calling the sites of Armenian cultural heritage in newly returned territory "Caucasian-Albanian." On September 27, Caucasus Heritage Watch (CHW) reported the Azerbaijani government embarked on an extensive campaign after the November 2020 ceasefire to claim Armenian heritage sites either do not exist or have "Caucasian Albanian" origins.

medieval Dadivank Monastery

The report also reminds that following the November 2020 ceasefire, leaders of the Armenian Apostolic Church requested Russian peacekeepers protect the medieval Dadivank Monastery in the district of Kelbajar. The government initially allowed Armenian pilgrims to visit the church, but access became increasingly difficult throughout the year. According to media reports and Armenian Apostolic Church authorities, two groups of pilgrims were denied access to the monastery in February and April. Azerbaijani authorities cited COVID-19, flooding, and road damage as reasons for denying access to groups of

pilgrims who were ready with Russian peacekeeper escorts to visit the monastery, according to the Armenian Apostolic Church. By year's end, in addition to the monastery, no Armenian pilgrims had been permitted visits to any religious site in Azerbaijani-controlled territory (where no Russian peacekeepers were present) since May 2.

The State Department notes that on May 26, BBC reported the removal of a cross atop St. Yeghishe Armenian Church in Mataghish. A video reposted in March by Armenia's ombudsman Armen Tatoyan on social media had shown soldiers wearing Azerbaijani and Turkish insignia desecrating the church.

St. Yeghishe Armenian Church in Mataghish

"In June, The Art Newspaper published a report using satellite images that detailed the destruction of medieval Armenian churches in Agulis, Nakhchivan. The churches were seen in 1977 images but were missing in images from 2016 and 2019. The destruction included Surb Stepanos (Saint Stephen), likely founded in the 12th to 13th centuries, the medieval Surb Tovma (Saint Thomas), Surb Kristapor (Saint Christopher), Surb Hovhannes Mkrtich (Saint John the Baptist), and other ancient churches, such as Mets Anapat Surb Astvatasatsin (Greater Hermitage Holy Mother of God) and Surb Hakob Hayrapet (Saint Jacob of Nisibis). The Art Newspaper also chronicled the destruction of Armenian heritage throughout Nakhchivan, which once included 89 churches, 5,840 cross-stones, and more than 22,000 tombstones, according to documentation from 1964-87 collected by independent researcher Argam Ayvazyan. Because religion and ethnicity are closely linked, it is difficult to categorize many incidents as being solely based on religious identity," the State Department said.

Time / 10am PST: Tigran x Tigran, a virtual panel discussion featuring prodigies of music and visual arts Tigran Hamasyan and Tigran Tsitoghdzyan, moderated by Garin Hovannisian, Founder of Creative Armenia.

Tuesday, June 28 at 9pm EVN Time / 10am PST: Curious Curators, a virtual panel discussion with the curators leading the uprising in the contemporary art scene in Armenia featuring Armen Yesayants, Eva Khachatryan, and Vigen Galstyan, moderated by Anna Gargarian.

Wednesday, June 29 at 9pm EVN Time / 10am PST: A Producer's Life, a virtual conversation with legendary Hollywood producer Howard Kazanjian, who was on the forefront of production of The Empire Strikes Back, Raiders of the Lost Ark, Return of the Jedi, and many other classics, moderated by Alec Mouhibian, VP of Creative Armenia.

Thursday, June 30 at 9pm EVN Time / 10am PST: The Art of Science, a virtual discussion on the state of art and science with iconic astrophysicist and founder of STARMUS Festival Dr. Garik Israelian, media artist and landscape architect Dr. Aroussiak Gabrielian, and digital artist Espen W.

Kluge, moderated by Anush Ter-Khachatryan, Director of Programs of Creative Armenia.

Friday, July 1 at 4pm EVN Time: Artbox: A Celebration, a livestreamed event introducing the 29 projects and wrapping up the successful completion of the first edition of Artbox, a signature creative incubator developed by Creative Armenia and launched in partnership with the European Union in Armenia and GIZ's EU4Business Innovative Tourism for Armenia (ITTD) project.

Join a week-long summit and spend the week peeking into some of the most incredible minds of our generation, mapping out the contemporary art landscape, and speculating on the possibilities that the future beholds. To reserve a spot, register at bigmarker.com/series/2022-creative-armenia-week-1-series_summit.

Creative Armenia is an arts foundation for the Armenian people, with a global mandate to discover, develop, produce, and promote innovative talent. To learn more about our programs and meet the hundreds of cutting-edge artists we support, please visit creativearmenia.org

Cultural Icons and Emerging Stars to Meet at Creative Armenia Week

2022 CREATIVE ARMENIA WEEK
BRIGHT MINDS MEET BIG IDEAS
Virtual summit
JUNE 27 - JULY 1

REGISTER NOW

Vigen Galstyan
Armen Yesayants
Eva Khachatryan
Anna Gargarian
Dr. Garik Israelian

Dr. Aroussiak Gabrielian
Espen W. Kluge
Anush Ter-Khachatryan
Artbox Participants

YEREVAN—Creative Armenia is excited to announce the 2022 Creative Armenia Week, a week-long virtual summit that will take place from June 27 to July 1. The panel discussions will feature musician Tigran Hamasyan, artist Tigran Tsitoghdzyan, film producer Howard Kazanjian, curator Eva Khachatryan, scientist Dr. Garik Israelian, and many other artists and leaders who are shaping today's creative landscape. These brilliant creative minds will meet every day of the week to explore the most thought-

provoking ideas across the arts, sciences, and creative industries.

"We are delighted to bring iconic artists and brightest minds together for dynamic and in-depth discussions on the state and future of Armenian art," said Anush Ter-Khachatryan, Director of Programs at Creative Armenia. "And we invite everyone to join our week-long virtual summit for insight and inspiration."

The lineup includes:
Monday, June 27 at 9pm EVN

Cultural Icons and Emerging Stars to Meet at Creative Armenia Week

YEREVAN -- Creative Armenia is excited to announce the 2022 Creative Armenia Week, a week-long virtual summit that will take place from June 27 to July 1. The panel discussions will feature musician Tigran Hamasyan, artist Tigran Tsitoghdzyan, film producer Howard Kazanjian, curator Eva Khachatryan, scientist Dr. Garik Israeli, and many other artists and leaders who are shaping today's creative landscape. These brilliant creative minds will meet every day of the week to explore the most thought-provoking ideas across the arts, sciences, and creative industries.

"We are delighted to bring iconic artists and brightest minds together for dynamic and in-depth discussions on the state and future of Armenian art," said Anush Ter-Khachatryan, Director of Programs at Creative Armenia. "And we invite everyone to join our week-long virtual summit for insight and inspiration."

The lineup includes:

Monday, June 27 at 9pm EVN Time / 10am PST

Tigran x Tigran, a virtual panel discussion featuring prodigies of music and visual arts Tigran Hamasyan and Tigran Tsitoghdzyan, moderated by Garin Hovannian, Founder of Creative Armenia.

Tuesday, June 28 at 9pm EVN Time / 10am PST

Curious Curators, a virtual panel discussion with the curators leading the uprising in the contemporary art scene in Armenia featuring Armen Yesayants, Eva Khachatryan, and Vigen Galstyan, moderated by Anna Gargarian.

Wednesday, June 29 at 9pm EVN Time / 10am PST

A Producer's Life, a virtual con-

versation with legendary Hollywood producer Howard Kazanjian, who was on the forefront of production of *The Empire Strikes Back*, *Raiders of the Lost Ark*, *Return of the Jedi*, and many other classics, moderated by Alec Mouhibian, VP of Creative Armenia.

Thursday, June 30 at 9pm EVN Time / 10am PST

The Art of Science, a virtual discussion on the state of art and science with iconic astrophysicist and founder of STARMUS Festival Dr. Garik Israeli, media artist and landscape architect Dr. Aroussiak Gabrielian, and digital artist Espen W. Kluge, moderated by Anush Ter-Khachatryan, Director of Programs of Creative Armenia.

Friday, July 1 at 4pm EVN Time

Artbox: A Celebration, a livestreamed event introducing the 29 projects and wrapping up the successful completion of the first edition of Artbox, a signature creative incubator developed by Creative Armenia and launched in partnership with the European Union in Armenia and GIZ's EU4Business Innovative Tourism for Armenia (ITTD) project.

Join a week-long summit and spend the week peeking into some of the most incredible minds of our generation, mapping out the contemporary art landscape, and speculating on the possibilities that the future beholds. To reserve a spot, register at bigmarker.com/series/2022-creative-armenia-week1/series_summit.

Creative Armenia is an arts foundation for the Armenian people, with a global mandate to discover, develop, produce, and promote innovative talent. To learn more about our programs and meet the hundreds of cutting-edge artists we support, please visit creativearmenia.org

Parliament Speaker Blasts Azerbaijan

Continued from page 1

prisoners of war and other civilians held in Azerbaijan, as well as the preservation of the Armenian religious and cultural heritage in the territories under Azerbaijani control.

He emphasized that the Nagorno-Karabakh conflict is not a territorial dispute, but a matter of the right of the Armenians of Nagorno-Karabakh to live safely in their homeland.

"We believe that the OSCE Minsk Group Co-Chairs should play a key role in advancing the peace process in the Nagorno-Karabakh conflict. At the

same time, we call on the Azerbaijani leadership not to undermine the steps taken to ensure stability and peace in the South Caucasus with their belligerent and expansionist rhetoric," Alen Simonyan said.

"Armenia is committed to establishing peace and prosperity in the region and has repeatedly stated its readiness to start negotiations on normalization of relations with Azerbaijan. In order to achieve comprehensive peace, we supplemented the agenda with our proposals and handed them over to the OSCE Minsk Group Co-Chairs," the Speaker continued.

May 28 Armenian Independence Celebrated At The St. Garabed Armenian Apostolic Church Of Rancho Mirage

Celebrating the 104th May 28, 1918 Independence of the First Armenian Republic, the Parish Council and the Ladies Auxiliary of the St. Garabed Armenian Apostolic Church of the Western Diocese in Rancho Mirage. The special event was organized on Sunday, May 29, 2022. It started at around 11:00 A.M. with a special church service dedicated to Armenian independence and was followed later by a luncheon, lecture, and a specially tailored cultural program.

After the church ceremony attendees relocated to the Kirkjian cultural hall of the church where the rest of the event commenced.

Parish Council secretary, Dr. Garabed K. Moumdjian acted as the master of ceremonies for the event. He spoke about the unique unity that Armenians attained during the May 1918 war against the Turkish Army that intended to once and for all destroy Armenian presence in its historical homeland of millennia. He then underlined the fact that May 28, 1918, was the product of all Armenians coalescing as a single fist; "There was not one party, nor this or that organization, but a single entity known as Armenians fighting for life and preservation." He then presented the situation today in Armenia and the Armenian diaspora and he underlined the problems that threaten the second independence of Armenia that was attained in 1991 because of the fall of the Soviet Union. Moumdjian also stressed that the disunity among Armenians today is a tremendously negative paradigm that must stop at any cost.

Dr. Moumdjian then called upon Deacon Hovannes Balian to open the event with his rendition of the Armenian and American anthems.

Afterword, church pastor, Deacon Gevork Gevorkian was called upon to present his prayer and a few words regarding the occasion; Deacon Gevorkian stressed the importance of unity among Armenians as a major factor in achieving independence in 1918. He also underlined the important role of the Armenian Apostolic Church in the endeavor.

Master of ceremonies Dr. Moumdjian then introduced the lecturer for the day, Mr. Hratch Sepetjian who currently works as the head of the Armenian department at the Mary

Manoogian Armenian High School in the San Fernando Valley. Sepetjian attended and graduated with a degree in Armenian studies from the Yerevan State University and aside his teaching job he is also active as a writer and journalist.

Mr. Sepetjian first presented a short history of the sociopolitical environment that led to the formation of the first Armenian republic after almost six centuries of being under foreign rule. He then spoke about the convergence of historical events comparing 1918 and 2022 and presented an intricate web of issues that make the two events resemble each other. However, he underlined the fact that while Armenians were all united in May 1918 against the existential Turkish threat, the situation is not the same today since Armenians are infighting instead of uniting against a similar existential threat by the same enemy...

The master of ceremonies then invited deacon Balian who sang a few national songs while attendees participated in his renditions.

Church Parish Council chairman, Mr. Vartan Nazerian then spoke and thanked the Ladies' Auxiliary for the wonderful meal and their unwavering support for the Parish Council. He also underlined the importance of such events and promised that the council will strive to organize many such events to bring California's lower desert Armenian community together.

The event was closed with Pastor Gevorkian's benediction and prayer. Church council reporter

Armenia's Industrial Output

Continued from page 2

35.8% to 6.7% of the total and 28.6 billion drams.

Also, clothing production rose 5.8% to 2.9% of the total output to 12.6 billion drams, jewelry production skyrocketed by 81.6% to 2.8% of the total to 12 billion drams.

Production of electrical equipment dropped by 11.2% to 1.6% of the total and to 6.8 billion drams, printing and duplication of recorded media increased by 68% to 1.2% of the total and to 5 billion drams, production of chemicals dropped by 7.7% to 1.1% of the total and to 4.7 billion drams.

Զրոյց Էլիֆ Աթալայի եւ Բագրատ Էսդուգեանի Հետ

ԻՇԽԱՆ ԷՐՏԻՆՉ

ԻՇԽԱՆ ԷՐՏԻՆՉ- Նշած էք թէ
Էսդուգեանի եւ ընտանիքին ողիսա-
կանը լսելով մատնուած էք «Ինչպէս
կարելի է յաղբահարել այս խոչըն-
դուտները» հարցումին: Էսդուգեանի
պատումները լսելով թրքահայոց մա-
սին ինչպիսի պատկերացում նը ու-
նեցաք:

ԷԼԻՖ ԱԹԱԼԱՅ- Իւրաքան-չիւր անհատի հանդիպած դէպքե-
րու դէմ վերաբերմունքը, ընկա-
լումը եւ դիմադրութիւնը տարրեր
է: Ամէն կեանք ինքնին պատմու-
թիւն մըն է եւ այդ առումով ալ ան-
հատական պատմութիւնները շատ
աւելի կենսական են: Անհատի զգա-
ցումները կեանքի շարունակելու
կամքը, ընդհատումները կամ յա-
րատեսութիւնը դասական պատմա-
գիտութեան նիւթերը չէին եղած:
Իսկ երբ կը թափանցէք այդ բոլո-
րին ինքնաբերաբար կ'ազդուիք
նաեւ: Այս է բանաւոր պատմու-
թեան կարեւորութիւնը: Կեանքի
փորձը իմաստալից է նաեւ յաջորդ
սերունդներու համար: Իւրաքան-
չիւր սայթաքումէ ետք վերականգ-
նիլ՝ սա մարդ արարածի պատուա-
որ եւ ուժգին յատկութիւնն է:

Ի.Ե.- Կարծեն այցելած էք այս
պատումներու մէջ նշուած վայրերը:

Է.Ա.- Բացի Պոլսոյ թաղերէն
այցելած էմ Ակընը: Գիրքի մէջ
նշուած 1915-ի այդ ողբերգական
պատկերը կարծես վերակենդանա-
ցաւ, երբ տեսաւ Ակն քաղաքի
աստիճանաւոր փողոցները: Ակն զա-
ցի ու տեսայ այդ աստիճանները:
Մուրատ գետէն դէպի ներքեւ եր-
կարող բազմաթիւ աստիճաններ
կային: Վայրի խոտերով ծածկուած
եւ ոտք չդիպած աստիճանները:
Շատ զգացուեցաւ այդ պահուն:
Պոլսոյ մէջ ալ Սամաթիոյ Սուրբ
Գէորգ Եկեղեցին, երբ այցելեցի
տարրեր հոգեբանութեան մը մասն-
ուեցայ: Վայրեր կան իրենց ոգին
կը պահեն: Ակնի մէջ այդ զգացած
էի: Ծանրութիւն մը ու լուսութիւն
մը կը տիրէր: «Այստեղ բաներ մը
պատահած էր» կ'ըսէր այդ լուս-
թիւնը: Սամաթիա ալ նման զգա-
ցումներ ապրեցայ:

Ի.Ե.-Գիրքը կարեւեցանքի զգա-
ցում մը կը գոյացնէ:

Է.Ա.- Թուրքիոյ մէջ ժողո-
վուրդին համայնքներու վերած-
ուելով տարանջատման պատճառ-
ներէն մէկն ալ վայրերու անջատ-
ուածութիւնն է: Զաղորդակցութեան
պոկուիլը բոլորիս համար խնդիր
մըն է: Իմ բանաւոր պատմութեան
աշխատութիւններէս քաղածս ծի-
սակատարութիւններու վերացումն
է: Օրինակի համար Քիւչիւքսու
կամ Կէօքսուլի մէջ երբ Զատկի Տօ-
նավաճառ կը կազմուէր բոլորը
միասին էին: Ողբացեալ Հայր Տո-
նիտէսու իր մանկութեան յուշերը

բանքներուն հեղաբար համակեր-
պիլը, լրագրողի, հայու եւ թուրք-
իացիի յատկանիշներով պայքարի-
լը եւ անզիջող կամքը տպաւորիչ
էր:

Բոլորը պատմելիք հեքեաթ
մը ունին: Կարեւոր եղածը այդ
պատումը ներկայացնելն է: 19 Յու-
նուար թուականը թէ ինձ եւ թէ
Բագրատ աղբարիկի համար մէծ
նշանակութիւն ունեցող ընդհատ-
ման պահ մըն է: Արդարեւ զրոյցի
ընթացքին ալ, երբ նիւթը այդ
տիսուր օրուան հասաւ, ակամայ
ընդհատեցինք մեր խօսակցութիւնը:

Ի.Ե.- Այս հատորը ինքնին կը
նկարագրէ Եսդուգեանի կեանքը:

Է.Ա.- Անշուշտ որ: Իմ շատ
կարեւորած ոտքի մնալու, դիմադ-
րելու կամքը Բագրատ աղբարիկը
բնութագրող լաւագոյն յատկանիշն
է: Մանաւանդ ալ նիւթական առու-
մով կիրքեր չունենալը: Բագրատ
աղբարիկի ընտանիքին սանիկներէ
մէկու խօսքը գիրքին խորագիրը
դարձաւ: «Շատ վեր մի՛ նայիր
ֆեսթ կ'ինայ գլխիդ»:

ԻՇԽԱՆ ԷՐՏԻՆՉ-Եղենէն վերջ
Պոլիս գաղթողներու համար այս մէծ
քաղաքը պանդիստութեան վայր մը
ուլալով կընկալուի: Դուք ձեզ պան-

դուխտ կը զգա՞ք:

ԲԱԳՐԱՏ ԷՄԴՐՈՒԳԵԱՆ-ՄԵՆՔ
համակերպած ենք այս քաղաքին: Իւրացուցած ենք քաղաքի կենցա-
ղը: Անցեալին գիւղացի ընտանիք-
ներ էինք, իսկ այժմ քաղաքին: Ուրեմն ես զիս պանդուխտ չեմ
զգացած այս քաղաքին մէջ, մինչեւ
որ այցելեցի Շապինգարահիսարը,
թամզարան կամ Ազմտերը: Այդ
վայրերը մեր տոհմի բնօրրանն էին
եւ այդ հողերուն վրայ կոխելով ես
ալ տարուեցայ Յակոբ Մնձուրիի
նման Պոլիսը գաւառ մը ըլլալով
ընկալելու հոգաբանութեան:

Ի.Ե.- Մարգար պապի կեանքը:

Բ.Գ.-Ճիշդ է: Պապս Մարգար
եւ Յակոպ Մնձուրիի զուգահեռ կեանք-
ներ ապրած են: Համարեա նոյն
վայրերէն նախ պանդիստութեան
համար եկած են Պոլիս եւ ապա
մինչեւ իրենց վերջին շունչը ապ-
րած են այս քաղաքին մէջ: Երկուքն
ալ փուապան էն, Ա. Աշխարհամար-
տին երկուքն ալ զինուորագրուե-
ցան եւ այդ շրջանին երկուքն ալ
կորսնցուցին իրենց ընտանիքները:
Միակ տարբերութիւն որ կար իրենց

Ծար.ը էջ 15

ՀԻՒԻԼՅՅԻ ԱՌԵՒԿԱՅԻ ՄԻՒՐՏԻԱ ԹԱՐ

Շովանատրութեամբ

Թեմիս Բարեցան Առաջնորդ
ԳԵՐԸ. Տ. ՅՈՎՆԱՆ ԱՐՁ. ՏԵՐՏԵՐԵԱՆԻ

Կազմակերպութեամբ

«ԶՈՒՄԱՐԹՆՈՑ» ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԻ

ՀԱՅ ՀԻՊԱՏՈՍԻ ԾԱՌԱՅՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆԸ

Կը ներկայացնէ
Լու Անձելլսի նախկին Ընդհանուր Դիպանուու
Վաեմաշուր Տիար
ԱՐՍԵՆ ՊԱՅ ՊՈՒՐԹԵԱՆ

**Հինգշաբթի, Յունիս 16, 2022,
Երեկոյեան ժամը 7:00ին**

Առաջնորդարանի «ԱՐՍԵՆ ՀԱՍԲԱՐ» սրահին մէջ
3325 N. Glenoaks Blvd., Burbank, CA 91504

Մուտքը ազատ

Դիրասիրութիւն

Հայոց Տեղասպանութեան Նահատակ Եկեղեցականներէն՝ Ներսէս Եպիսկոպոս Դանիէլեան (1868 - 1915)

ԱՐԵՏԻ ՈՎՐԱԿ

Մեծ Եղեռնի նահատակ բարձ-
րաստիճան եկեղեցականներու փա-
ղանգին մէջն էր Ներսէս Եպս.
Դանիէլեան (1868-1915): Ան դրա-
կան, վարչական, մանկավարժա-
կան, քարոզչական եւ յեղափոխա-
կան արդասաւոր գործունէութիւն
մը ունեցած է յիշատակութեան
արժանիք: Հանրածանօթ բանասէր
ու հրատարակիչ Թէոդիկի (Թէո-
դոս Լավդիննեան) վկայութեամբ՝
«իր անձնութիրութեամբ եւ բազ-
մարդիւն ու վշտաչարչար կեան-
քով հայ եկեղեցական դասուն պա-
տիւ այս սրբազնանը» ծնած է 16
Մայիսին, Եարկուզ (Եփեսոս) (Զէյ-
թունի արեւելքը գտնուող գիւղ
մը), Տէր Յովհաննէսի երդիքին
տակ: Աւազանի անունով՝ Գէորգ:
Նախակրթութիւնը կը ստանայ Ալ-
պիսթանի (Եարկուզէն հիւսիս) ազ-
գային վարժարանին մէջ: 1883-ին
կ'ընդունուի Սիսի Կաթողիկոսու-
թեան Մայրավանքին ժառանգա-
ւորաց բաժինը: 1886-ին, որպէս
փայլուն աշակերտ կ'ուղարկուի Կ.
Պոլիս՝ Սամաթիոյ Սահակեան վար-
ժարանը, ուր կը ստանայ ազգային-
յեղափոխական դաստիարակութիւն՝
մէկ կողմէ գրագէտ-ուսուցիչ Մել-
քոն Կիւրճեանի (Հրանդ) շունչին
տակ, միւս կողմէ՝ յաճախակի հան-
դիպումներով անուանի յեղափո-
խական, Սամնոյ ապստամբութեան
կազմակերպիչ Մեծն Մուրատի
(Համբարձում Պօյաճեան) հետ: Այս
շրջանին արդէն կը ձեւաւորուի
մարտական մարդը եւ խոր համո-
զումով կ'անդամագրուի Սոցիալ
Դեմոկրատ Հնչակեան Կուսակցու-
թեան շարքերուն:

1889-ին աւարտելէ ետք վարժարանը, Մկրտիչ Եպս. Վեհապետեանի հրաւէրով կը փոխադրուի Ատանա, ուր ազգային վարժարանէն ներս կը ստանձնէ ուսուցչական պաշտօն։ Մէկ տարիի ետք կը ստանձնէ Սիմի Դպրեվանքին տեսչութիւնը եւ նոյն տարիին կը ձեռնադրուի կուսակրօն քահանայ՝ (աբեղաց) ձեռամբ Մկրտիչ Եպս.ի։ 1893-ին կը նշանակուի առաջնորդական փոխանորդ Ալեքսանտրէթի (Խոկէնտէրուն) թեմին։ 1895-ի Զէլթունի ապատամբութենէն եւ ապա Կիլիկիոյ մէջ տեղի ունեցած յեղափոխական խլրումներէն ետք, որպէս անոր պարագլուխներէն մին 1896 Ցուլիսին կը ձերբակալուի եւ Հալէպի կեղրոնական բանտը կը տարուի։ Հոն էին նաեւ բազմաթիւ հոգեւորական եւ մտաւորական դէմքեր, նոյն ամբաստանութեամբ, կրելով բանտային կեանքի տաժանագոյն կտտանքները։ Կիլիկեան խոռվութեանց ժամանակ, ան ստանձնած էր կազմակերպչական աշխատանքներ՝ կապ պահելով հնչակեան յեղափոխականներու եւ արտաքին աշխարհի միջեւ։ Իր կենսագիրներէն վարդի Քէշլիշեան կը գրէ. «Ներսէս Վարդապետ կողմնակից էր ինքնապաշտպանական պայքարին։ Բոլոր փաստերը կը վկայէն, որ ան դէմ եղած է վաղաժամ եւ մասնակի ընդհարումներուն, որոնք կրնային սաստիկ բռնութիւններու եւ աղիտալի կոտորածներու տեղի տալ։ Ուստի կը յորդորէր գաղտնօրէն զինուրիլ եւ ժողովուրդը նախապատրաստել դիմադրութեան» («Հասկ» Հայագիտական Տարեգիրք, Նոր Շրջան, Ժ. տարի, 2002-2006, Անթիլիաս, էջ 276): Եօթը

ամիս արգելափակումնէ ետք, ընդ-հանուր ներման արժանանալով պատկան կ'արձակուի: Սակայն, ուրիշ ամբաստանութենէ մը ետք, Դամակոս կ'աքարուի:

1898-ին կ. Պոլսոյ պատրիարք
Մաղաքիա Արք. Օրմանեանի երաշ-
խաւորութեամբ, Ներսէս Վարդա-
պետ Պոլիս կը տեղափոխուի նշա-
նակուելով Սկիւտարի Սուրբ Կա-
րապետ եկեղեցւոյ քարոզիչ: Միա-
ժամանակ կը դառնայ Մաղաքիա
պատրիարքին անձնական քարտու-
ղարք: Ակամայ պոլսաբնակութեան
(կամ՝ աքսորի) այս շրջանը կը
յատկան չուի կը թական, քարոզչա-
կան, հրապարակագրական եւ գրա-
կան աշխատանքներով. կը դասա-
ւանդէ Ներսէսեան, Սուրբ Խաչ,
Արամեան վարժարաններուն եւ Ազ-
գային Որբանոցին մէջ: Արդէն
1880-ականներէն կ'աշխատակ ցէր
մամուլին եւ այս հանգրուանին
առաւել կ'երեւին իր ստորագրու-
թիւնները (Պոլսոյ եւ Իզմիրի մէջ)
զանազան բնոյթի յօդուածներու
տակ (Հռոմեաց ուսուառեւտական

տակ (Հոգեւոր, բարոյագիրտական, յուշագրական, արձակ, ոտանաւոր), ինչպէս «Մասիս», «Բիւզանդի-ոն», «Սուրհանդակ», «Արեւելեան Մամուլ», «Ծաղիկ», «Լոյս» եւ այլն: Ան կ'օգտագործէր Սսական Վարդապետ, Մեղրունի, Կիլիկեցի, Խօսնակ եւ այլ գրչանուններ, սակայն ամենայացտանին՝ Սսական Վարդապետն էր (այս անունը զի՞նք տուած է Խրիմեան Հայրիկ. նաեւ անկէ ստացած է ականակուռ լանջախաչ կրելու իրաւունք): Գալով քարոզներուն, վկայութիւնները բազմաթիւ են, որ ան եղած է պերճաբան, խանդավառող եւ հայրենասէր քարոզիչ: 1903-ին լոյս կը տեսնէ անոր առաջին գիրքը՝ «Կեանքը Առանց Հաւատոքի» վերնագրով, որ կը տպուի Վիեննայի մէջ: Հատորը քարոզներու ժողովածու ծըն էր՝ աւետարանական, բարոյագիտական եւ ազգային տօնե ըու վերաբերեալ նիւթերով: Բայց, անոր կեանքը Պոլսոյ մէջ հեշտ չէր, քանզի մշտապէս կը գտնուէր օսմանեան ոստիկանութեան հսկողութեան տակ եւ բազմիցս ձերբակալեալ տարուած է ոստիկանատուն, ինչպէս Պանք Օթոմանի դէպքէն ետք: Միշտ ալ շնորհիւ պատրիարքին միջամտութեան դուրս եկած է բանտէն:

Ներսէս Վարդապետին թրքական կան իշխանութիւնները արգիլած էին Կիլիկիա երթալ: Սակայն, 1907-ին, Սիսի Սահակ Բ. կաթողիկոսին եւ Օրմանեան պատրիարքին ազ-

դու միջամտութեամք եւ երաշխաւորութեամք, Սայո վանքին դուրս չգալու պայմանով, կը փոխադրուի Սիս եւ Յունիսին կը ստանձնէ վանքին ժառանգաւորաց վարժարանին տեսչութեան պաշտօնը: 1908-ին, Սահմանադրութեան հոչակումէն ետք, կը նշանակուի Հաճնոյ առաջնորդ: 1909-ին, Ատանայէնս սկսած եւ Կիլիկիոյ գանազան վայրերը շարունակուած համատարած կոտորածի օրերուն, ան կը ղեկավարէ Հաճնոյ ինքնապաշտպանութիւնը: Սահակ կաթողիկոս սուրբ հանդակով մը կ'իմացնէր Կիլիկիոյ վարժութելի վիճակը եւ Սիսի վտանգուած ըլլալը եւ հաճընցի մարտիկներ կը ինսդրէր պաշտպանութեան համար: Ներսէս Մ. Վարդապետ կը հեռագրէ որ 500 մարտիկներ պաստրաստ են ուղղուելու Սիս: Բայց հեռագիրը թուրքերու ձեռքը իշխալով, կը փութան հաշտութիւն գոյացնել կաթողիկոսին հետ. կը փրկուի Սիսը ստոյդ ջարդէ, մինչ Հաճընի մէջ տեղի կ'ունենան բահումներ նախայարձակ խուժանին հետ: Հաճնոյ Սբ. Գէորգ եկեղեցւոյ մէջ տեղի կ'ունենայ խորհրդակցական ժողով եւ կը կազմուի ինքնապաշտպանական խուժքեր: Այս շարժումը կը ղեկավարէր մարմին մը, որուն զլիսաւորն էր առաջնորդ Ներսէս Մ. Վարդապետը: Կիլիկիոյ 1909-ի կոտորածին ականատես եւ ապա Մեծ Եղեռնի նահատակ Յակոբ Թէրզեան (Յակիթէր) հրապարակած է վաւերագրական եւ շահեկան գիրք մը՝ «Կիլիկիոյ Աղէտը», ուր կը գրէ. «Տեղւոյս առաջնորդ Տ. Ներսէս Մ. Վարդապետը իր կեանքը ազգին նուիրած, այս կարկուտի պէս տեղացող կապարներու մէջէն հեռագրատուն եւ այլ պէտք եղած տեղերը կը դիմէր անձամբ, ամէն վտանգ աչք առած»:

Դէպքերուն հանդարտելէն ետք, ան դարձեալ կը ձերբակալուի որպէս ինքնապաշտպանութեան կազմակերպիչ եւ կը դատուի էրզենի պատերազմական ատեանին առջեւ: Այս մասին ան կը գրէ իր «Կախաղանին Ստուերը» յօդուածին մէջ, թէ ինչպիսի չարչարանքներով Հաճընէն հետիւն զինք կը տանին Մարաշ եւ էրզեն՝ բանտէ բանտ եւ ատեանէ ատեան. «1909 Յունիսին հեծեալ ոստիկաններով Հաճընէն կը տարուէի հոն, չորս օրուան ճանապարհ. բնութիւնը կը ժպտէր իմ շուրջս, մինչ ես կախաղանի սեւ փայտին ծանրութիւնը կը զգայի ուսերուս վրայ»: Այս նոր Գողգոթան կ'աւարտի շուրջ հարիւրօրեայ բանտարկութեամք, երբ Սահակ հայրապետ ազդու գրութեամբ՝ օրուան իշխանութիւններէն կը պահանջէ ազատ արձակել Հայր Ներսէսը: Ազատ արձակուելէ յետոյ, Սահակ կաթողիկոսին կողմէ 1910-ին կը ղրկուի Ատանա, որպէս կաթողիկոսական փոխանորդ: Այս հանգրուանին իր առաջին գործը՝ կ'ըլլայ ամոքել վշտահար ժողովուրդը, գոտեպնդել Ատանայի ջարդէն փրկուած հայութիւնը եւ զարկտալ վերաշինութեան աշխատանքներուն: 1947-ին, Փարիզի «Արեւմուտք» շաբաթաթերթին մէջ Կիլիկեցի ստորագրութեամք յուշագրողը կը գրէ. «Կիլիկիոյ մէջ՝ մէծախորհուրդ Սահակ կաթողիկոսէն ետք եթէ մէկը կար, որ Կիլիկիան քար առ քար ճանչցած, եւ համաց կիլիկեցիներէն ճանչց-

ուած ու սիրուած էր՝ ան ալ՝
Ներսէս Եպիկոպոս Դանիէլեանն
էր: Բոլոր Կիլիկիյիները անխտիր
կը սիրէին քաջ, անձնուէր, համակ
զգացում ու գորով այս հովիւը...:
1909-ին՝ Սսական Վարդապետը ուխ-
տի կու գար Տէօրթ-Եռլ, սիրէլի
քաղաքին մարտիկներուն հետ, հոն
հաւաքուած որբերը տեսնելու հա-
մար: Այս տողերը գրողը՝ մէկն է
այդ որբերէն, որոնց լուր կու տան՝
թէ մեծ, շատ մեծ մարդ մը պիտի
գայ, «Կաթողիկոսէն ետք՝ ամէնէն
մեծը, որ մեզ շատ կը սիրէ»»:
Հետաքրքրական դէպք մըն ալ Այն-
թապէն, 1908-1909 թուականներէն.
յուշագրողը կը գրէ. «Ներսէս Վրդ.
Կիրակի օր մը, պատարագի արա-
րողութենէն վերջ «Կրակ ու բոց»
քարոզ մը կ'արտասանէ Վարդան-
եան կրթարանի լսարանի բեմէն՝
«Ազատութիւն եւ ինքնապաշտպա-
նութիւն» բնաբանով, ըսելով՝ «Սի-
րելի հայ ժողովուրդ, այժմ օսման-
եան Սահմանադրութիւնը հոչակ-
ուեցաւ, եղբայրութիւն եւ հաւա-
սարութիւն կը քարոզուի. Եղբայր-
նե՛ր, մի հաւատաք հաւասարու-
թեան հոչակումին: Ուժեղը կը
պարտադրէ տկարին՝ իր գաղափա-
րին եւ ուղեգիծին հնազանդիլ:
Ուստի մեզ հայերուս կը մնայ
զինուիլ ու կազմակերպուիլ՝ գորա-
ւորէն չկլանուելու համար...»

Արթնցէք եղբայրներ ձեր
թմբիրէն, նախճիրներու զոհ չեր-
թալու եւ չոչնչանալու համար
զինուեցէք, կազմակերպուեցէք...»:
Եւ իր խօսքին ազդու շեշտ մը
աւելցնելու նպատակով, իր ձեռքին
գաւազանէն սուր մը հանելով օդին
մէջ կը ճօճէ՝ «Օրուան պահանջքը
եւ իմ այժմէական պատգամն այս
է» ըսելով: Այս դէպքէն յետոյ
ժողովուրդը անոր «սուինաւոր
վարդապետ» անունով կը յիշէր»:
1911 Մարտին, Սահակ Բ. Կաթողի-
կոս Խապայքանի ձեռամք կը ձեռ-
նադրուի եպիսկոպոս, օծակից ու-
նենալով Խորէն Դիմաքսեան եւ
Հրանդ (ապա՝ Եղիշէ) Կարոյեան
վարդապետները: Ապա կը կոչուի
Հալէպի առաջնորդական տեղա-
պահի պաշտօնին եւ Հոկտեմբեր
17-ին համսնելով իր նոր պաշտօնա-
տեղին՝ կը ստանձնէ Բերիոյ գարա-
ւոր թեմին հովուութիւնը: Վար-
դան Եպս. Տէմիրճեան կը գրէ.
«Հալէպի առաջնորդական աթո-
ռին վրայ բարուք ծառայութիւն
մատուցած է թեմէն ներս, զարկ
տալով յատկապէս կրթական յար-
կերուն եւ անոնց բարգաւաճման»
(«Գաւազանագիրք Լիբանանի եւ
Սուրբիոյ Հայոց Թեմերու Առաջ-
նորդութեանց», Անթիլիաս, 1980,
էջ 293): Նոյն օրերու մասին վար-
դի Քէշիշեան կը գրէ. «Հալէպի մէջ
իր բազմարդիւն գործունէութեան
պտուղներէն կարելի է համարել
1913-ին Հայ Գրերու Գիւտի 1500-
ամեակին եւ Հայ Տպագրութեան
400-ամեակին նուիրուած մեծա-
շուք տօնակատարութիւնները,
Հ.Բ.Ը. Միութեան հիմնադրութեան
7-րդ տարեդարձին առիթով կազ-
մակերպուած փառահեղ հանդի-
սութիւնները, 1913-1914 թուա-
կաններուն կայացած աննախըն-
թաց Ողիմպիական խաղերը եւ այլ
կարեւոր ձեռնարկներ: Հալէպի մէջ
իր անմիջական ջանքերով ու նա-
խաձեռնութեամք հաստատուած են
շարք մը միութիւններ, լսարան,

Հայաստանի Հաւաքականը Երեւանի Մէջ Յաղթեց Իրլանտային 1-0

Հայաստանի ֆութպոլի հաւաքականը Ազգերու Լիկայի Բենթախումը բառաջին խմբակի առաջին հանդուանին խաղացաւ Իրլանտայի հաւաքականի հետ: Վազգէն Սարգսեանի անուան Հանրապետական մարզադաշտին վրայ կայացած խաղի առաջին վայրկեաններուն նախաձեռնութիւնը ամբողջութեամբ իրլանտայի ի նպաստ էր: Հայաստանի ընտրանին երբեմն-երբեմն հակայարձակուներու կը դիմէր:

Խաղի առաջին կէսը աւարտեցաւ 0-0 արդիւնքով:

Երկրորդ խաղակէսի սկիզբին Հայաստանի հաւաքականը կրկին կը պաշտպանուէր յոյար դնելով հակայարձակումներու վրայ: 74-րդ վայրկեանին հեռուէն ճշգրիտ հարուածով աչքի ինկաւ 21-ամեայ էտուարտ Սպերցեանը:

Խոսկին կապաւոսի գլխաւորած խումբը կը փորձէր կրտկնապատկել իր առաւելութիւնը, սակայն չկարողացաւ համնիլ յաջողութեան:

Այսպիսով Հայաստան յաղթեց նուազագոյն արդիւնքով:

Ազգերու Լիկայի Ա ենթախուրէն ներս Հայաստանի ազգային խումբը իր յաջորդ հանդիպումը կ'ունենայ Յունիսի 8-ին՝ հիւրընկալելով Սկովտիայի հաւաքականին:

Նեյմարի Կոլը Յաղթանակ Ապահովեց Պրազիլին

Ֆուտթոլի Պրազիլի եւ ծաբոնի հաւաքականները ընկերական հանդիպում ունեցան թոքիոյ մէջ:

Նուազագոյն արդիւնքով առաւելութեան հասան պրազիլացիները:

Միակ կոլը 77-րդ վայրկեանին 11 մէթրանոցէն նշանակեց ֆրանսայի ախոյէան ՊՍԺ-ի յարձակող ներմարը:

Յունիսի 11-ին Պրազիլ ընկերական հանդիպում կ'ունենայ Ամերիկայի գաւաթակիր Արժանթինի հետ:

Կալեսի (Ուելս) Հաւաքականը 64 Տարուան Մէջ Առաջին Անգամ Հասաւ Աշխարհի Բաժակին

Ֆութպոլի աշխարհի առաջական հաւաքականները մրցաշարի վերջին ուղեգիրը եւրոպական գոտիէն նուածեց Ուելսի հաւաքականը:

Ընտրական ֆուլի փետք-օֆիի եզրափակիչին ուղեցիները քարտիֆի մէջ ընդունեցին Ուելսի յոյ հաւաքականին եւ առաւելութեան հասան նուազագոյն արդիւնքով:

Ուելսի հաւաքականը 64 տարուան մէջ առաջին

անգամ կը մասնակի աւարտական մրցաշարքին:

Ենում բին մէջ Ուելսի մրցակիցները կ'ունան Անգլիոյ, Իրանի եւ ԱՄՆ-ի հաւաքականները:

Մեսին Գերազանցեց Պուշկաշի Յուցանիշը

Էսթունիայի խումբին դէմ ընկերական խաղին 5 կոլ նշանակելով Արժանթինի հաւաքականի եւ ֆրանսական ՊՍԺ-ի յարձակող Լիոնին Մեսին ազգային խումբէն ներս իր կոլերու կոլերու քանակը հասցուցած է 86-ի եւ գերազանցած է չունկարիայի հաւաքականի նախկին յարձակող Ֆերենց Պուշկաշի ցուցանիշը՝ 84 կոլ: Ազգային խումբերու լաւագոյն ոմբարկուներու ցուցակին մէջ Մեսին բարձրացած է չորրորդ տեղ:

Երրորդ տեղը Մալայզիայի հաւաքականի նախկին յարձակող Մոհամադ Շահարի հանդիպումուն է՝ 89 կոլ: Երկրորդը՝ Իրանի հաւաքականի նախկին խաղացող Ալի Շահին է՝ 109 կոլ:

Ուելորդակիրը Փորթուկալի հաւաքականի եւ անդիկական «Մանչեսթըր Եռնայթըր» 37-ամեայ յարձակող Կրիշտիանու Ռոնալդուն է՝ 117 կոլ:

Ծանրամարտի Եւրոպայի Առաջնութեան Հայաստանի Հաւաքականը Նուածեց 2 Ուկէ, 3 Արժաքէ Եւ 2 Պրոնազէ Մետալ

Ծանրամարտի Հայաստանի հաւաքականը 7 մետալով աւարտեց պայքարը Եւրոպայի առաջնութեան: Հայ ծանրորդները երկամարտին նուածեցին 2 ուկէ, 3 արժաքէ եւ 2 պրոնազէ մետալ:

Ուկէ մետալակիրներ դարձան Ռաֆայէլ Յարութիւնեանը (81 քկ) եւ Դաւիթ Յովհաննիսեանը (96 քկ):

Ռաֆայէլ Յարութիւնեանը Եւրոպայի ախոյեան հոչակուեցաւ երկամարտի 354 քկ արդիւնքով (160+194): Դաւիթ Յովհաննիսեանը երկամարտի ընթացքին արձանագրեց 377 քկ արդիւնքով (171+206):

Փոխ-ախոյեաններ դարձան Արա Աղանեանը (96 քկ), Սամուէլ Գասպարէանը (102 քկ) եւ Վարազդատ Լալայեանը (+109 քկ): Արա Աղանեանի երկամարտի արդիւնքը 375 քկ էր (170+205): Սամուէլ Գասպարէանը Եւրոպայի փոխ-ախոյեան դարձաւ երկամարտի 390 քկ արդիւնքով՝ 2 քկ ետ մնալով ախոյեանի կոչումը նուածած պուլկարացի Դաւիթ Ֆիշերովին:

+109 քկ ծանրութեան մէջ աշխարհի փոխ-ախոյեան վարագդատ Լալայեանը (210+236) արդիւնքով հոչակուեցաւ փոխ-ախոյեան՝ 11 քկ-ով ետ մնալով 7-րդ անգամ Եւրոպայի ախոյեանի կոչումը նուածած վրացի Լաշա Տալախաձէն:

Պրոնազէ մետալակիրներ դարձան Արսէն Մարտիրոսէանը (109 քկ, երկամարտ 371 քկ), եւ Գոռ Միհնասեանը (+109 քկ, երկամարտ 446 քկ):

Արտաշէս Ներսիսեանի գլխաւորած կանանց հաւաքականն Հայաստանի երեք ներկայացուցիչները՝ Հուիսիսիմէ Խուրշութեանը, Իզապէլա Եալեանը եւ Տաթեւ Յակոբեանը մետալներ չնուածեցին:

Տասը Ամենասուր Ֆութպոլիստներու Ցանկը

CIES Football Observatory հետազոտական կերպոն հարապարակած է աշխարհի ամենասուր արժող ֆութպոլիստներու:

Առաջատար ֆրանսական ՊՍԺ-ի ֆրանսացի յարձակող Կիլիան Միավիէն է՝ 205,6 միլիոն եւրո: Եռեկիրին մէջն են նաեւ Մատրիսի «Ռեալ» պրազիլացի յարձակող Վինիսիսուս ֆունիորը (185,3 միլիոն եւրո) եւ անդիկական «Մանչեսթըր Սիթի» նորուեկացի յարձակող Ռուբեն Զուանդը (152,6 միլիոն եւրո):

Կիլիան Միավիէ, ՊՍԺ՝ 205,6 միլիոն եւրո Վինիսիոս ֆունիոր, «Ռեալ»՝ 185,3 միլիոն եւրո էրլինկ Հուանտ, «Մանչեսթըր Սիթի»՝ 152,6 միլիոն եւրո Պեդրի, «Պարսելոնա»՝ 135,1 միլիոն եւրո Ջուլ Պելինգեմ, «Պորուսիա Տորթմունդ»՝ 133,7 միլիոն եւրո Ֆիլ Ֆուուն, «Մանչեսթըր Սիթի»՝ 124 միլիոն եւրո Ֆրենկ Ֆուուն, «Պարսելոնա»՝ 112,5 միլիոն եւրո Լուիս Դիազ, «Լիվերպուլ»՝ 164մ Լուիս Ռուբեն Դիազ, «Մանչեսթըր Սիթի»՝ 163մ Մանչեսթըր Ռուբեն Դիազ, «Բարսելոնա»՝ 163մ Ֆեռնանդ Տորրես, «Բարսելոնա»՝ 109,5 միլիոն եւրո

Ազգերու Լիկա.

Անգլիոյ Անսպասելի Պարտութիւնը

Ազգերու Լիկայի Ա Լիկայի երրորդ խումբի առաջին հանդուանին անսպասելի պարտութիւն կրեց Անգլիոյ հաւաքականը:

Հիւրընկարով Հունկարիոյ հաւաքականին Անգլիա դարտութիւն կրեց նուածեցին:

Միակ կոլը 66-րդ վայրկեանին 11 մէթրանոցէն նշանակեց գերմանական «ՌԲ Լայպցիկի» կիսապաշտպան Տոմինիք Սոբուալացին:

ՄԱՐԱԶԴ

ՀԱՅԿԱՆՈՒՇ ՊՈՅԱՄԵԱՆ

(Ապրիլ 10, 1923-Մայիս 22, 2022)

Սրտի դառն կսկիծով կը գուժենք մեր սիրեցեալ մօր, մեծ մօր եւ հարազատին՝ Հայկանուշ Պոյամեանի մահը, որ պատահեցաւ Ուրբաթ, Մայիս 27, 2022ին: Ցուղարկաւորութեան եկեղեցւոյ կարգը տեղի պիտի ունենայ Հինգչաբթի, Ցունիս 16, 2022, կ.ե. ժամը 1:00ին, Ս. Պետորս Հայց. Առաք. եկեղեցւոյ մէջ, 17231 Sherman Way, Van Nuys CA 91406, ապա թաղման կարգը Forest Lawn Hollywood Hills գերեզմանատան մէջ, 6300 Forest Lawn Drive, Los Angeles CA 90068:

Սպակիրներ՝

Տէր եւ Տիկ. Ազատ եւ Սոնա Պոյամեան
Տէր եւ Տիկ. Յարութ եւ Լուսին Պոյամեան
Այրի Տիկ. Արտեմիս Մոմճեան եւ դուստրը Նալիրի
Այրի Տիկ. Աստղիկ Խաչատուրեան եւ դուստրը Ռիթա
Օրդ. Քնարիկ Պոյամեան
Տէր եւ Տիկ. Գօդօ եւ Սիլվա Եսայեան եւ որդին Շանթ
Տիար Անդրանիկ Խաչատուրեան եւ զաւակունք
Տէր եւ Տիկ. Արմէն եւ Գարինա Պոյամեան եւ զաւակունք
Տէր եւ Տիկ. Արա եւ Վերժինիա Պոյամեան եւ զաւակունք
Տէր եւ Տիկ. Գարլօ եւ Մարալ Հօնանեան եւ զաւակունք
Տիար ուափփի Պոյամեան եւ զաւակունք
Տէր եւ Տիկ. Վարդան եւ Մարալ Մաղըճեան եւ զաւակունք
Տէր եւ Տիկ. Յարութ եւ Շողեր Գրիգոր եւ զաւակունք
Տէր եւ Տիկ. Սեւակ եւ Լուսինէ Մոմճեան եւ զաւակունք
Տիար Մթիկ Զարլքեան
Տէր եւ Տիկ. Գօդօ եւ Սոնա Զարլքեան եւ զաւակունք
Տէր եւ Տիկ. Վարուժ եւ Սիւզի Զարլքեան եւ զաւակունք
Տէր եւ Տիկ. Օննիկ եւ Նորա Հաւանճեան եւ զաւակունք
եւ համայն Պոյամեան, Մոմճեան, Խաչատուրեան, Եսայեան,
Հօնանեան, Սաղտոճեան, Գրիգոր, Զարլքեան, Հաւանճեան, Պողեան,
Մկրեան, Տագէսեան, Սամուէլեան, Սեմերճեան, Քէշիշեան, Պալապանեան
եւ Մղեսեան:

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ

ԳէՈՐԳ ԱՅՆԹԱՊԼԵԱՆԻ մահուան տիսուր առիթով Մարտիրոս Մուրատեան իր խորազգաց վշտակցութիւնները կը յայտնէ հանգուցեալի ընտանեկան համայն պարագաներուն:

Առ այդ փոխան ծաղկեպակի 100 տոլար կը նուիրեն «Մասիս»ի փոնտին:

ՄԱՍԻՍ ԾԱԲԱԹԵՐԹ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԿՏՐՈՒ

Yes, I wish to subscribe to Massis Weekly
Enclosed a check for (one year)

* \$50,00 * \$100,00 (first class) for USA
\$ 125,00 (Air Mail) for Canada.
\$ 250,00 (Air Mail) Overseas.

Name: -----

Address: -----

City: ----- State: ----- Zip Code: -----

Country: -----

Tel: -----

Email: -----

Հայոց Ցեղասպանութեան Նահատակ Եկեղեցականներէն

Շարունակուած էջ 12-էն

Ընթերցարան»: 1914-ին կ'ընտրուի եղանակութիւնը առաջնորդ եւ աշնան կը փութաց իր նոր պաշտօնատեղին, որ պիտի ըլլար վերջինը...: Թուրքիոց լքուած եւ աննշան քաղաք ուղեւորութիւնը կ'ըլլայ չարչարալից նոր ուղի մը: Եղանակի հայութիւնը մեծ խանդավառութեամբ կը դիմաւորէ նոր առաջնորդը, որուն մասին յուշագիրը կը գրէ. «Առաջնորդին ընդունելութիւնը էնվեր փաշացի գալուստէն ալ աւելի խանդավառութիւն ստեղծեց քաղաքին մէջ»: Հարիւրաւոր ձիաւորներ կ'երթան դիմաւորելու Ներսէս Եպս.ը, ճամբու ամբողջ երկայնքին կարպետներ ու գորգեր կը փոռին: Եկեղեցիններուն զանգերը ժամեր շարունակ կը դողանջնեն: Ան մեծ համբաւ ունիք արդէն որպէս վարչագէտ, մտաւորական եւ յանդուզն առաջնորդ: Իր առաջնորդութեան կարճատեւ շրջանը կ'ըլլայ բերլուն. վերելք կ'ապրի կրթական կեանքը, կը համնէր ժողովուրդի խոնարհ խաւին կարիքներուն:

1915-ի Հայոց Ցեղասպանութեան եաթաղանը, եղանակի եւ շրջակացից շուրջ 40 հազար հայութեան համար կ'ըլլայ ամենազարհուրելիններէն մէկը, իր վայրագութեամբ եւ զագանութեամբ: 20 Ցուլիս 1915-ին Ներսէս Եպս. եղանակատի երեւելի հայոց հետ կը ձերբակալուի եւ կը բանտարկուի: Այս կարաւանը իր 472 կարեւոր դէմքերով ճամբարով ճամբար կը դութիւն չըլլալուն:

Ի.Ե.- Բացի կեանքի պայքարէն, մասնակցած էր նաեւ Թուրքիոյ մէջ ծախ քաղաքականութեան հոսանքին: Բայց կամաց մէջ կը պատմէր, անէծք տալով գրաճանաչ չըլլալուն:

Ի.Ե.- Բացի կեանքի պայքարէն, մասնակցած էր նաեւ Թուրքիոյ մէջ ծախ քաղաքականութեան հոսանքին: Համայնքի գործադրութիւնը մէջ կը պատմէր, անէծք տալով գրաճանաչ չըլլալուն:

Բ.Է.- Ճիշդ է ես աշխարհի անցուարձները դիմեցի ձախակողման լուսամուտէ մը: Առաջին անգամ 15 տարեկան էի, երբ ծանօթացայ համայնավար գաղափարախօսութեան հետ եւ մինչեւ օրս աւ կը շարունակեմ այդ սկզբունքով ապրիլ ու գործել: Այս ընթացքը հակասական երեւոյթներու ալ

Ցուլիսին: Կարաւանը Սեբաստիա հասած՝ Թաղլըտերէ վայրին մէջ կ'ենթարկուի կողոպուատի եւ ապա կոտորածի: Հստ տեղեկութեանց առաջնորդ սրբազնը կը թալանուի եւ ապա կը խոշտանգուի արիւնարբու դահճներու կողմէ: Նահատակներուն մարմինները կը նետուին գետի հոսանքին մէջ, որոնց մէջն էր անգուզական Սսական Վարդապետը...:

Ան հեղինակն է բազմաթիւ տպուած եւ անտիպ գործերու: Ձեռագիրներէն շատեր փճացան թրքական ստիկանութեան կողմէ: Բանաստեղծութիւններ, արժէքաւոր քարոզներ, մտորումներ եւ ոգեշունչ գրութիւններ կը մնան մայուն գանձեր հէք կոերականէն ժառանգուած: Նշելի է յատկապէս «Կաթիլ Մը Զուր Ալբած Սրտերուն» (1912, կ. Պոլիս) գործը, որ 2010-ին վերահրատարակուեցաւ Հալէպի մէջ: Բաբէէն Ծ. Վրդ. Չարեան (այժմ՝ արքեպիսկոպոս) կը գրէ. «Ան եղած է գրիչի մարդ եւ հակառակ իր այս կեանքի տագնապալից վիճակին, երբէք գրիչը ձեռքին չէ լքած» («Հայ Հոգեւորականութեան Կորուսը Մեծ Եղենին» Անթիլիաս, 2005, էջ 54):

Եղրակացնենք թէոդորիկի խօսքերով՝ «Սսական Վարդապետ. Կեանքիդ բոլոր շրջաններուն մէջ չարչարանքը միայն ճիշտ կալանակապ եւ արգելափակ, աչքերէդ ու գրիչէդ թափելով միշտ «Կաթիլ մը արցունք ալրած սրտերու»: Կեանք մը՝ որ նմանեցաւ անաւարտ Գրողոթացի:

Զրոյց Էլիֆ Աթալայի եւ Բագրատ Էսդուզեանի Հետ

Շարունակուած էջ 11-էն

Ֆիջեւ Մնձուրի ուսեալ էր եւ Մարգար պապս ոչ: »Ես աւագն էի եւ հօրս օգնեցի հողագործութեամբ: Ինձէ փոքրերը դպրոց յաճախեցին« կը պատմէր, անէծք տալով գրաճանաչ չըլլալուն:

Ի.Ե.- Բացի կեանքի պայքարէն, մասնակցած էր նաեւ Թուրքիոյ մէջ ծախ քաղաքականութեան հոսանքին: Համայնքի գործադրութիւնը մէջ կը պատմէր, անէծք տալով գրաճանաչ չըլլալուն:

Բ.Է.- Կարծեմ թէ էլիֆ Աթալայի հեղինակութեամբ յաջող աշխատաց էնթեամբ համար կը պատմէր, անէծք տալով գրաճանաչ չըլլալուն:

Ի.Ե.- Ըստ ծեզ այս գիրքը պատմութեան վկայութիւն նը կարելի՞ է համարել:

Բ.Է.- Կարծեմ թէ էլիֆ Աթալայի հեղինակութեամբ յաջող աշխատաց էնթեամբ համար կը պատմէր, անէծք տալով գրաճանաչ չըլլալուն:

«ԱԿՈՍ»

Norayr Daduryan Armeno-Turkish Translation Services

From Armenian-Turkish to Armenian and English languages.
Bring your family's history back to life!
Family letters, postcards, diaries, and more...

Please reach out for quotes
Website: norayr.daduryan.com
Email: norayrdaduryan@gmail.com

Հովանատրութեամք՝

Ա. Դ. Հ. Կ. Արեւմտեան Ամերիկայի Վարիչ Մարմնի
Սոցիալ Դեմոկրատ Հնչակեան Կուսակցութեան
135-Ամյակի Նուիրուած՝

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ԱԶԳԱԳՐԱԿԱՆ ԵՐԳԵՐՈՒ ԵՐԵԿՈՅ

ARMENIAN NATIONAL & ETHNOGRAPHIC SONGS

Sponsored by: S. D. H. P. Western American Committee

Dedicated to 135th Anniversary

With the participation of:

Մանակցութեամք՝

Առնօ Մկրտչեան
ARNO MKRTCHYAN

ՅԱՐՈՒԹՅԱԿԱՐԵՅԱՆ
HARUT HAGOPYAN

The event will take place on
Saturday, June 25, 2022,
Starting from 7:00 p.m.
At AEBU Center

Տեղի կ'ունենայ Շաբաթ Յունիս 25, 2022-ին
Երեկոյեան ժամը 7:00-էն սկսեալ
<Կ.Բ.Մ.-Ի շրեղ սրահէն ներս՝
1060 N. ALLEN AVE., PASADENA, CA 91104
Տեղերը ապահովելու համար՝ Հեռ. 626-429-2815
Մուտքի նույն՝ \$75